

HUKUK ve ADALET

Türkiye'nin Hukuk Düzeni

Türkiye Cumhuriyeti hukuk devletidir ve hukuk üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir. Türkiye'de hukuk kuralları dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin herkese eşit olarak uygulanmaktadır.

Türkiye'de hukuk kuralları yazılıdır. Bu kurallar en başta Anayasa olmak üzere, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge, tebliğ ve diğer düzenleyici işlemlerden oluşmaktadır. Bunlara ek olarak usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş milletlerarası anlaşmalar da kanun hükmünde sayılmaktadır.

1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası devletin şeklini, yapısını ve yönetim biçimini, organlarını, bunların görevlerini ve birbirleriyle ilişkilerini, kişilerin temel hak ve hürriyetlerini düzenleyen en geniş içerikli kanundur.

Türkiye'de uluslararası korumadan faydalanmak amacıyla bulunan yabancılara Türk hukuku uygulanmaktadır ve uyuşmazlıkların çözümünde Türk mahkemeleri yetkilidir.

Türkiye'ye düzenli göçmen olarak gelen ve ülkesi ile vatandaşlık bağı devam eden yabancılara uygulanacak hukuk; yabancı kişinin uyruğu, menşe ülke hukuku gibi konular bağlamında Milletlerarası Hukuk hükümlerine göre belirlenmektedir.

Türkiye’de hukuk sistemi bireylere pek çok hak tanımaktadır. Ancak bu hakların kullanılmasında bireye sınırsız bir özgürlük tanınmamıştır. Bireyin kendisine tanınan hakları kullanırken bunları sınırlayan yasal düzenlemelere dikkat etmesi ve bu sınırlar çerçevesinde hareket etmesi gerekmektedir. Örneğin, kişi evinde istediği şekilde hareket edebilir ancak komşuları rahatsız edecek derecede aşırı gürültü yapamaz. Kişi sahip olduğu malı istediği amaçla kullanabilir ancak ahlaka ve adaba aykırı şekilde kullanamaz. Kişinin sahip olduğu hakları başkalarına ve toplum yaşamına saygılı olarak kullanması gerekmektedir.

NOTER İŞLEMLERİ

Türkiye’de noterler belgelere resmiyet kazandıran, işlemlerin geçerliliğini onaylayan devlete bağlı resmi kurumlardır. Türkiye’de resmi işlemler gerçekleştirirken kurumların talebi doğrultusunda veya bazı resmi olmayan işlemlerin güvencesini sağlamak için notere başvurmak durumunda kalabilirsiniz. Ayrıca bazı işlemlerin noterde yapılması zorunludur. Noterde yapılacak başlıca işlemler şunlardır;

- ▶ Vekâletname(Temsil yetkisi verme) çıkarma işlemi
- ▶ Araç satış işlemi
- ▶ Tercüme edilmiş belgenin onaylanması
- ▶ Ticari ve mali defterlerin onaylatılması
- ▶ Satış sözleşmeleri
- ▶ İmza sirküleri çıkarma
- ▶ İhtarname ve ihbar gönderilmesi
- ▶ Tespit tutanağı düzenleme
- ▶ Kefalet verme işlemleri
- ▶ Emanet, kabul saklama işlemleri
- ▶ Resmi olmayan belgelerin üzerindeki tarih, işaret ve imza mührü onaylamak

Türk Hukuk Düzeninin Temel Değerleri

Türkiye, temel hak ve özgürlüklerin korunması anlamında önemli adımlar atmış ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye bu doğrultuda; temel hak ve özgürlüklerin evrensel ölçülerde geliştirilmesine yönelik bir yandan iç hukuk sistemini uluslararası sözleşmeler ile denetim mekanizmalarına entegre ederken diğer yandan da vatandaşların “eşit yurttaşlık” ilkesiyle her alanda geniş hak ve özgürlüklere kavuşmasına yönelik reformlar gerçekleştirmiştir. Demokratikleşme, temel hak ve özgürlükler ile insan hakları alanındaki gerçekleştirilen reformlar 2000’li yıllardan itibaren büyük ivme kazanmıştır. Temel hak ve özgürlükler herkes için geçerli olup kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da içermektedir.

- ▶ *Yasalar önünde herkes eşittir.*
- ▶ *Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*
- ▶ *Kimse zorla çalıştırılmaz.*
- ▶ *Herkes kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.*
- ▶ *Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayat gizliliği koruma altındadır.*
- ▶ *Konut dokunulmazlığı mevcuttur.*
- ▶ *Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir.*

Vatandaşların “eşit yurttaşlık” ilkesiyle her alanda geniş hak ve özgürlüklere kavuşmasına yönelik reformlar gerçekleştirilmiştir.

- *Yerleşme ve seyahat hürriyeti herkes için geçerlidir.*
- *Herkes din ve vicdan hürriyetine sahiptir.*
- *Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.*
- *Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.*
- *Basın hürdür, sansür edilemez.*
- *Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.*
- *Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.*
- *Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir.*
- *Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.*

Ceza Hukukuna İlişkin Temel Bilgiler

Ceza hukuku, suç teşkil eden davranışların neler olduğunu ve bu davranışlarda bulunanlara ne gibi yaptırımlar uygulanacağını gösteren kurallar bütünüdür. Türkiye’de bulunduğunuz süre boyunca Türk Ceza Hukukunun tüm kurallarına uymak zorundasınız.

Türkiye’de suç olarak tanımlanmış davranışlarda bulunmanız halinde Türk Ceza Hukuku kurallarına göre Türkiye’de yargılanırsınız. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye’de gerçekleşmesi veya neticenin Türkiye’de gerçekleşmiş olması Türk Kanunlarının uygulanması için yeterlidir.

Ceza Hukukunun Temel İlkeleri;

- ▶ *Bir davranışın cezalandırılabilmesi için kanunda açıkça suç olarak düzenlenmiş olması gerekir. Kimse kanunun açıkça suç saymadığı bir davranıştan dolayı cezalandırılamaz.*
- ▶ *Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz.*
- ▶ *Türk Ceza Hukukunda kusursuz suç ve ceza olmaz.*
- ▶ *Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu olamaz ve cezalandırılmaz.*
- ▶ *Suç işleyen kişiye, eyleminin ağırlığına ve kusuruna göre adaletli ve insan hakları ile uyumlu ceza verilir.*
- ▶ *Küçükler (çocuklar) 12 yaşını dolduruncaya kadar işledikleri suçlardan dolayı cezalandırılmazlar ancak haklarında güvenlik tedbirleri uygulanabilir.*

İdare Hukukuna İlişkin Temel Bilgiler

İdare tüm eylem ve işlemlerini kamu yararı gözeterek ve hukuk kurallarına uyarak yapmak zorundadır. İdarenin yaptığı işlemlerin bu zorunluluğa uymadığı düşündüğünüzde haklarınızı aramak için idari yargıya başvurarak işlemin iptalini ve uğradığınız zararların tazminini talep edebilirsiniz.

İdari yargı; vergi ve idare mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'dan oluşmaktadır. İdarenin işlemlerine ilişkin usul hakkında detaylı bilgi almak için hukuk danışmanına ya da avukata başvurabilirsiniz.

Medeni Hak Ve Yükümlölükler

Aile

Türk toplumunun temelini aile oluşturmaktadır. Aile bireyleri arasındaki iletişim ve davranış şekilleri toplumun yapısını doğrudan etkilediğinden ailenin korunmasına ayrı bir önem verilmiştir. Aile huzuru ve ailenin bütünlüğü Anayasa ve yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır.

Türk toplumunda aile; eşler ve çocuklardan oluşabileceği gibi birlikte yaşanan akrabaları da kapsayabilmektedir.

Doğum

Türkiye, doğumdan kaynaklanan ölüm oranının oldukça az olduğu ölkelerden birisidir. Doğumun sağlıklı koşullarda ve yetkili bir sağlık tesisinde (hastane, doğumevi vb.) yapılmasının ve doğum sonrası dönemde düzenli olarak kontrole gitmenin anne ve bebek ölümlerini azalttığı bilinmektedir.

Türkiye’de kadın çalışsanız, doğumdan önceki 8 hafta ve doğumdan sonraki 8 hafta süresince doğum izniniz bulunmaktadır. Bu süre zarfında işten çıkarılma riski ile anne ve çocuk sağlığına zararlı çalışma şartına karşı koruma altındasınız. Bu izninizin bitmesi durumunda yazılı talepte bulunarak 6 aya kadar ücretsiz izin alabilirsiniz. Ayrıca, çocuğunuz 1 yaşını tamamlayana kadar günlük 1,5 saatlik süt iznine sahipsiniz.

Doğum gerçekleşikten sonraki 30 gün içinde Nüfus Müdürlüğüne giderek çocuğunuzun doğum kaydını yaptırmanız ve ayrıca 20 iş günü içerisinde de İl Göç İdaresi Müdürlüğüne giderek bildirimde bulunmanız gerekmektedir. Doğumun kaydedilmesi sırasında ana ve babaya ilişkin kişisel belgeler ve doğum raporunu sunmanız gerekmektedir. Doğum raporuna sahip olmamanız durumunda beyan bilgisi kabul edilebilir.

Çocuğunuzun doğum kayıtlarının Nüfus Müdürlüğüne ve İl Göç İdaresi Müdürlüğüne yaptırılmaması kendisine sağlanacak olan hak ve hizmetlerden faydalanamamasına sebep olacaktır.

Nişanlılık

Evliliğin ilk adımı olan nişanlanma Türkiye'de sözlü olarak yapılmaktadır. Birisiyle nişanlanmak istemeniz durumunda herhangi bir makamdan izin almanız gerekmeyecektir. Nişanlanmış olmanız nişanlandığınız kişiyle evlenme zorunda olduğunuz anlamına gelmemektedir. Nişanlanmada olduğu gibi nişanlılığa son vermeyi istemeniz halinde herhangi bir makamdaki izin almadan nişan ilişkisini sonlandırabilirsiniz.

Türkiye'de dini nikâhla yapılan evlilikler kabul edilmemekte ve size hukuki hak sağlamamaktadır.

Evlenme

Türkiye'de olağan **evlenme yaşı 18'dir.**

Türkiye'de evlilik, evlendirme memuru huzurunda ve en az iki tanık önünde evlilik isteğinin açıklanmasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu gerekçeyle, dini nikâhla yapılan evlilikler kabul edilmemekte ve size hukuki hak sağlamamaktadır. Ancak, resmi evlendirme işleminden sonra isteğinize bağlı olarak dini inancınız gereği dini kurallara göre de nikâh kıyabilirsiniz.

Ülkemizde evlilik tek eşlilik ilkesine dayanmaktadır. Bu nedenle, aynı anda sadece tek kişi ile evli olabilirsiniz. Birden fazla eşi sahip olmanıza kanun gereği izin verilmemektedir. Aynı zamanda aynı cinsten iki kişinin (erkek-erkek veya kadın-kadın) evlenmesine de izin verilmemektedir.

Evlilik kurumunda, kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. Herhangi bir cinsin, diğeri üzerinden üstün ve ayrıcalıklı hakları bulunmamaktadır. Eşlerin birbirine fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet uygulamasına asla izin verilmemektedir

Türkiye’de bulunduğunuz süre zarfında Türk vatandaşıyla veya yabancı uyruklu birisiyle evlenebilirsiniz. Bunun için gerekli belgeleri temin ederek ikamet ettiğiniz belediyeye başvuruda bulunmalısınız. Gerekli belgeler hakkında detaylı bilgi almak için bulunduğunuz yerdeki belediyeye gidebilirsiniz.

Türk vatandaşıyla evlenmeniz durumunda, 3 yıl boyunca evli kaldıktan sonra vatandaşlık başvurusunda bulunma hakkını kazanacaksınız. Ayrıca, doğacak çocuğunuz doğumla birlikte Türk vatandaşlığını kazanacaktır.

Evlenme Yasağı

Türkiye kanunları tıbbi ve ahlaki sebeplerden dolayı bazı kimselerin evlenmelerini yasaklamıştır. Bu yasaklar aşağıda yer almaktadır;

- ▶ *Anne veya baba ile çocuk- anneanne, babaanne veya dede ile to- run arasında evlenmek yasaktır.*
- ▶ *Kardeşler arasında evlenmek yasaktır. Anne bir ya da babası bir olan kardeşlerin evlenmesi de yasaktır.*
- ▶ *Amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında evlenmek yasak- tır. Ancak, amca, dayı, hala ve teyze çocukları (kuzenler) evlene- bilmektedir.*
- ▶ *Evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya alt- soyu arasında evlenmek yasaktır. Örneğin, boşanan eşler diğer tarafın anne babası veya çocuklarıyla evlenemezler.*
- ▶ *Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında evlenmek yasaktır.*

Boşanma sonrasında çocuğunuz velayetinin kimde kalacağına, anne ve babanın maddi ve sosyal durumu gibi kriterler göz önünde bulundurularak mahkeme tarafından kararlaştırılacaktır.

- Türkiye’de herkesin yalnız bir eşi olabilir. Türkiye’de veya başka bir ülkede evliliği devam ederken ikinci bir evlilik yapmak yasaktır. Başka biriyle evlenmek isteyen kişi önceki evliliğinin sona erdiğini ispat etmek zorundadır.
- Akıl hastaları evlenmelerinde sakınca bulunmadığı resmi sağlık raporu ile anlaşılmadıkça evlenemezler.
- Kadın, önceki evliliği sona erdikten sonra 300 gün geçmedikçe evlenemez. Ancak bu süre, kadının hamile olmadığına doktor raporu ile belgelenmesi halinde beklenilmez.

Boşanma

Türkiye’de boşanma işlemi için herhangi bir hukuki engel bulunmamaktadır. Boşanma davası, aile mahkemelerinde görülmektedir. Boşanma talebinizi adliye vereceğiniz dilekçeyle iletebilirsiniz.

Boşanma kararının verilebilmesi için siz ve eşiniz mahkemede hazır olmalısınız. Eşlerden birisinin mahkemede bulunmaması durumunda boşanma işlemi gerçekleşemeyecektir. Boşanma işleminin gerçekleşmesinden itibaren 20 iş günü içerisinde Nüfus Müdürlüğü ve İl Göç İdaresi Müdürlüğüne giderek medeni durumunuza ilişkin değişikliği bildirmelisiniz.

Kanunda yazılı boşanma sebepleri aşağıdaki gibidir;

- ▶ *Eşlerden birinin zinada bulunması,*
- ▶ *Eşlerden birinin diğer eşin canına kast etmesi,*
- ▶ *Eşlerden birinin diğer eşe kötü ve onur kırıcı davranışta bulunması,*
- ▶ *Eşlerden birinin namus, şeref ve haysiyet kavramlarıyla bağdaşmayan yaşam sürmesi nedeniyle evliliğin çekilmez hale gelmesi,*
- ▶ *Evi terk etmek,*
- ▶ *Eşler arasında şiddetli geçimsizlik ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması,*
- ▶ *Eşlerden birinin iyileşmeyeceği bir akıl hastalığına yakalanması,*
- ▶ *Ayrıca, taraflar aralarında anlaşarak, yine mahkeme kararıyla boşanabilirler.*

Boşanma sonrasında çocuğunuz velayetinin kimde kalacağına, anne ve babanın maddi ve sosyal durumu gibi kriterler göz önünde bulundurularak mahkeme tarafından kararlaştırılacaktır. Karar verilirken, çocuğun yüksek yararı gözetilecektir.

Ölüm

Türkiye’de meydana gelen ölümlerde, ölenin yakınları, 10 gün içinde ölüm belgesini Nüfus Müdürlüğüne sunarak ölümü kaydettirmek zorundadır. Ölüm belgesi, ölümün gerçekleştiği hastane tarafından düzenlenmektedir. Ölümün evde gerçekleşmesi durumundaysa bulunduğunuz ilçenin Toplum Sağlığı Merkezi doktoru veya nöbetçi doktor tarafından ölüm belgesini alabilirsiniz.

Ölüm olayını ayrıca 20 iş günü içerisinde bulunduğunuz ildeki İl Göç İdaresi Müdürlüğüne bildirmeniz gerekmektedir.

Miras

Miras, kişinin sağ iken elde ettiği tüm kazanımlar, mal, hak ve borçlarından oluşmaktadır. Türkiye’de herkes gibi sizin de miras hakkınız bulunmaktadır. Miras hakkı bakımından kadın ve erkek eşit haklara sahiptir.

Eğer ülkemizde uluslararası koruma başvuru ve statü sahibi ya da geçici koruma sahibi olarak kalmaktaysanız, miras davaları Türk Mahkemelerinde görülmekte ve Türk kanunları uygulanmaktadır. Diğer statüler ile kalıyor olmanız durumundaysa mirasa ilişkin hükümlerde Milletlerarası Hukuk göz önünde bulundurulacaktır.

Türkiye’de yer alan bir taşınmazın miras kalması halinde Türkiye’de yabancıнын taşınmaz edinimine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Miras hukuku konusunda detaylı bilgi için bir hukuk danışmanı veya avukata başvurabilirsiniz.

*Eğer ülkemizde uluslararası
koruma başvuru ve
statü sahibi ya da geçici
koruma sahibi olarak
kalmaktaysanız, miras
davaları Türk Mahkemelerinde
görölmekte ve Türk kanunları
uygulanmaktadır.*